

<https://helda.helsinki.fi>

Sielunhoitoterapia kirkon sielunhoidon haastajana

Hallamaa, Jaana

2019

Hallamaa , J 2019 , ' Sielunhoitoterapia kirkon sielunhoidon haastajana ' , Crux , Vuosikerta.
2019 , Nro 2 .

<http://hdl.handle.net/10138/311965>

---

unspecified

acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Sielunhoitoterapia kirkon sielunhoidon haastajana

Jaana Hallamaa

Sosiaalietiikan professori, Helsingin yliopisto

Kirkon sielunhoito perustuu ajatukseen lähimmäisen vierellä kulkemisesta. Viimeisten vuosikymmenten aikana ammattitaitoiset sielunhoitajat ovat paitsi kehittäneet alaa myös saavuttaneet ihmisten ja yhteiskunnan luottamuksen. 2000-luvulla Suomeenkin on rantautunut toisenlainen näkemys sielunhoidosta. Mistä on kysymys ja kuinka suuntauksiset poikkeavat toisistaan?

Sielunhoidon paikka?

Ihannekansalainen ei menetä elämänhallintaa fyysisten sairauksien vuoksi ja selviytyy myös erilaisista kriisi- ja taitekohdista jättämättä paikkaansa yhteiskunnan tuottavana osana. Erilaiset menestysopit ja positiivisen ajattelun käännteentekevää voimaa korostavat self help –ideologiat täydentävät vallitsevaa poliittista suuntausta neuvomalla, kuinka vaikeudet käännetään voitoksi ja traumaista ammennetaan materiaalia koskaan päättymättömään ihmisenä kasvamiseen.

Enemmistö meistä lieenee sellaisia, ettei elämä suju sen paremmin sote-menoista huolestuneiden päättäjien toiveiden kuin onnistumiskäsikirjojen oppienkaan mukaan. On taitekohtia, jotka lyövät ihmisen linkkuun, ja vastamäkiä, joiden nousemisesta ei tule mitään ilman muiden apua. Kohdalle sattuva kriisi avaa myös vanhat haavat ja vie valon horisontista. Mieli jää kiertämään uraa, ja ote kirpoaa.

Mielenterveyden häiriöitä hoidetaan enimmäkseen osana avoterveydenhuoltoa. Biolääketieteen kehittyminen näkyy siinä, että mielen pahoinvointiin tarjotaan lääkkeitä korjaamaan aivokemian epätasapainotiloja. Viime vuosikymmeninä on kehitetty lääkkeettömiä täsmähoitoja, ratkaisukeskeisiä lyhytterapiamalleja. Niissä joissa vaikeita tunteita aiheuttavat asiat muunnetaan ongelmiksi, jotka pyritään ratkaisemaan erilaisia psyykkisiä tekniikoita harjoittelemalla. Perinteinen, pitkäkestoinen psykoterapia, jossa oireiden poistamisen sijaan pyritään ymmärtämään niiden syntyyn johtaneita psyykkisiä prosesseja ja kehittämään keinoja kestää vaikeita tunteita ja työstää niihin kytkeytyviä ajatuksia, on joutunut altavastajan asemaan.

Mihin kirkon sielunhoito sijoittuu? Onko se osa arsenaalia, jolla kirkko oikeuttaa asemansa yhteiskunnassa työvoiman ja ihmisten henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä, onko se kirkon jäsenten kustantama vaihtoehto ruuhkaisille mielenterveyspalveluille vai yksi palvelun ja julistuksen muoto? Koska vain lääkärit saavat määrätä lääkkeitä, sielunhoitoa on ollut luontevaa alustavasti arvioida suhteessa lyhytterapioihin ja psykoterapiaan.

Lähimmäiskeskeinen lähestymistapa

Kirkon sielunhoito on lähimmäiskeskeistä. Lähtökohta on sielunhoitajan puoleen kääntyvä ihminen, hänen kysymyksensä ja tilanteensa. Sielunhoitaja edustaa kirkkoa ja sen uskoa rinnallakulkijana ja vertaisena. Lähimmäiskeskeisyyteen kuuluu myös sen ymmärtäminen, että kriisin keskellä elävä ihminen on hauras ja erityisen haavoittuva auttajan manipulaatiolle. Kirkon sielunhoidossa on luovuttu käyttämästä hengellistä auktoriteettia ja varottu suosittelemasta uskontoa maallisten vaikeuksien lääkkeeksi.

Sielunhoitoa kehitettäessä on haluttu käyttää hyödyksi kaikki ihmismieltä koskevan tieteellisen tutkimuksen ja kliinisen kokemuksen tuottama oppi. Niiden mukaisesti on syntynyt käsitys ihmisen psyykkisestä

kehittymisestä ja sen eri vaiheista ja ymmärrys ihmismielen dynamiikasta. Outojakin oireita ja tuskaa tuottavia toimintatapoja voidaan ymmärtää ja niitä voidaan käsitellä, kun selvitetään niiden yhteys ihmisen elämänhistoriaan ja olosuhteisiin. Ajatuksena on, että ymmärtäminen tarjoaa pohjan muuttaa kärsimystä tuottavia asioita.

Sielunhoidon eriytyminen työalaksi on osa kehitystä, jossa asiantuntijuudet muuttuvat ammattikunniksi. Erityisalaksi muotoutumisen perusteena on myös se, että asiantuntemuksen hankkiminen ja sen soveltamiseen edellyttävät pitkää koulutusta ja harjaantumista. Ammattitaidoton toiminta voi olla hyvinkin haitallista.

Sielunhoitoa on viime vuosikymmeninä kehitetty erityisesti psykologisen tutkimuksen varassa ja sen luonnetta kirkon työnä on tarkasteltu ansiokkaasti käytännöllisessä teologiassa. Keskustelu sen teologisesta sisällöstä on kuitenkin ollut vähäisempää. Arvostelijoiden mukaan kirkon sielunhoito on kadottanut kristillisen luonteensa ja siitä on tullut osa terapialiikettä.

ACC, mikä ACC?

Lähimmäiskeskeisen sielunhoidon lähestymistavan kehitti Irja Kilpeläinen, joka sovelsi Suomeen Yhdysvalloissa omaksumiaan ideoita. Yhdysvalloista peräisin olevista vaikutteista näyttää ammentavan myös Suomen ACC, joka ”kehittää ja edistää kristillistä terapiaa ja sielunhoitoa ja yhdistää kristittyjä auttajia”. Jostain syystä yhdistys puhuu itsestään vain kirjainlyhenteellä, ja sen taustalla olevien sanojen – Association of Christian Counsellors – selvittämiseksi on nähtävä jonkin verran vaivaa. Yhdistyksen toimintaan on lehtitietojen mukaan liittynyt joukko kristillistaustaisia järjestöjä.

Suomen ACC sanoo toimintansa perustuvan sekä uskon, elämän että etiikan kysymyksissä Raamatun auktoriteettiin ja apostoliseen uskontunnustukseen. Se edellyttää jäseniltään elävää uskoa Jeesukseen Kristukseen ja todistetta aktiivisesta osallistumisesta jonkin kristillisen seurakunnan toimintaan. Jäsenjärjestöjen sivuilla puhutaan sitoutumisesta ”klassiseen kristinuskoon” ja ”kristilliseen ihmiskuvaan”. Osa jäsenjärjestöistä on saanut julkisuutta toiminnastaan, jolla pyritään muuttamaan ihminen heteroseksuaaliksi.

Vain muutamat hoitoalan ammattinimikkeet ovat suojattuja ja toiminta valvottua, minkä vuoksi kuka tahansa voi ryhtyä antamaan terapiaksi nimittämäänsä hoitoa. Kirkon sielunhoidosta irtautuneella hoitorintamalla näyttää vallitsevan varsinainen nimikkeiden rikkaus. Tarjolla on ainakin MU-sielunhoitoterapeutin, LI-sielunhoitoterapeutin RE-sielunhoitoterapeutin ja RKT-terapeutin palveluksia. Joukossa on myös henkilöitä, joilla on varsinainen psykoterapeutin koulutus, mutta erilaisten terapeuttien eroja ei täsmennetä selvästi.

ACC:n jäsenjärjestöjen sivuja lukemalla voi selvittää osan oudosta lyhenneterminologiasta. RKT-terapeutti antaa ratkaisukeskeistä kristillistä terapiaa ja RE-sielunhoitoterapeutti tarjoaa rikkinäisestä ehjäksi –hoitoa. Tarjolla on myös tuhansia euroja maksavia koulutuksia, joiden päätteeksi voi saada järjestöjen lanseeraaman akkreditoinnin, joka tapahtuu vertaamalla koulutusta tai yksilöä Suomen ACC:n laatimiin kriteereihin.

Sielunhoitoterapeuttien sivuilla tarjotaan RE-koulutusta, keväällä 2019 SEK10-kurssin muodossa. RE-lyhenteen takana on pastori Seppo Jokisen 1995 julkaisema kirja Rikotusta eheäksi. Sen pohjalta sosiaalipsykologi psykoterapeutti Saara Kinnunen on kirjoittanut kirjan Sovintoon elämän kanssa, ja muokannut sovintoon elämän kanssa –menetelmän, josta kurssin lyhennekin näyttää olevan peräisin. Mallin teoreettiseksi pohjaksi luetellaan joukko psykologisia teorioita, kun taas sielunhoitomalli on peräisin yhdysvaltalaiselta Larry Crabbilta. Hänen ajatteluaan ei kuitenkaan esitellä.

Raamattu psyykkisen hyvinvoinnin ohjekirjana

Crabb edustaa *nouthetic counseling* –suuntausta, jonka mukaan mielenterveyden häiriöt ja psyykkinen kärsimys johtuvat vääristyneestä jumalasuhteesta. Suuntaus on osa pohjoisamerikkalaista evankelikaalisuutta, joka korostaa Raamatun auktoriteettia. Taustalla on kalvinistinen teologia, jossa kirjaimellinen raamatuntulkinta yhdistyy ajatukseen Raamatusta Jumalan tahdon käsikirjana.

Raamatun velvoittavuus näkyy tämän ajattelutavan mukaisesti kristillisessä terapialiikkeessä. Sen mukaan kristityn on hyväksyttävä elämänsä ohjenuoraksi ehdoton dikotominen sukupuolijako, naisten alamaisuus perheessä, kirkossa ja (joidenkin suuntausten mukaan) yhteiskunnassa ja heteroseksuaalisuudesta poikkeavien suuntausten tuomitseminen. Psyykkinen kärsimys johtuu synnistä eli siitä, että ihmisen elämä, ajattelu ja tunteet eivät ole sopusoinnussa Jumalan asettamien järjestysten kanssa. Sielunhoitajan tehtävä on ohjata ihminen ratkaisemaan elämänsä ongelmat omaksumalla raamatulliset näkökannat ja toimimalla niiden mukaan.

Tarvitaan sielunhoidon teologiaa

Sielunhoitoterapian edustajat näyttävät haluavan lanseerata toimintansa vaihtoehdoksi kirkon sielunhoidolle myös seurakunnissa. Kun toimintaa harjoittavia kutsutaan terapeuteiksi, luodaan mielikuva asiantuntijuudesta. Tavallisen ihmisen voi olla vaikea erottaa terapeuttia toisesta, kun nimikkeen edessä on epämääräinen kirjainlyhenne. Hankalaa on myös hahmottaa, mitä kaikkea luonnehdinnat klassinen kristinuskko ja raamatullinen todellisuudessa sisältävät.

Sielunhoito on tärkeä ja luovuttamaton osa kirkon työtä. On aika sanoittaa sen teologiaa entistä selvemmin ja puolustaa siihen sisältyvää näkemystä kristillisestä julistuksesta ja palvelusta.